

Principy léčby pylových alergií

doc. MUDr. Jaromír Bystroň, CSc.

Oddělení alergologie a klinické imunologie FN Olomouc

Autor předkládá soubor základních principů diagnostiky a léčby pylových alergií a uvádí novinky v léčbě těchto onemocnění.

Klíčová slova: pylová alergie, léčba.

Principles of pollen allergy treatment

The author presents the basic principles of treatment of pollen allergy and presents news in the treatment of these diseases.

Key words: pollen allergy, treatment.

Pediatr. praxi 2011; 12(2): 132–134

S příchodem jara se opět objevují alergické potíže vyvolané pyly jarních stromů a následně travin – začíná pylová sezona. První silnější jarní slunce začne uvolňovat pyly lísek a olší, následně břízy, dalších stromů a travin. A budeme se ptát: „Jsme my – lékaři a naši pacienti – alergici – připraveni na příchod jara, nebo se necháme zaskočit podobně jako silničáři prvním přívalem sněhu?“. Za lékaře – alergology mohu s klidným srdcem prohlásit, že jsme připraveni a velmi kvalitně.

Rozpoznání a odstranění příčinného alergenu

Léčba alergických onemocnění je založena na několika pilířích. Prvním pilířem je rozpoznání a odstranění příčinného alergenu. Rozpoznání alergie je velmi snadné – pozná ji především pacient, který začne trpět svěděním očních spojivek, slzením, pálením v nose, kýcháním, výtokem z nosu, pálením hrdla, někdy i kašlem a dušností. Jediný problém v identifikaci alergie je odlišení těchto příznaků od akutní infekce, která je však většinou spojena s teplotami a často mívá epidemiologickou souvislost s onemocněním dalších osob v domácnosti, ve školním nebo pracovním kolektivu, nebo dokonce ve formě epidemie. Zkušený alergik (s přecitlivělostí na sezonní výskyt pylů) již většinou dokáže začátek „své sezony“ rozpoznat. Ujistit se o tom může velmi dobře pomocí pylového zpravodajství. Toto zpravodajství je dostupné v různých médiích (televizní a rozhlasové vysílání, tisk), každý si může najít aktuální pylové zpravodajství na adrese České pylové informační služby www.pylovasluzba.cz nebo, pokud chce cestovat do Evropy, pak na adrese Evropské pylové informační služby www.polleninfo.org. Přítomnost výše popsaných klinických potíží a souvislost s aktuální úrovní konkrétních pylů v ovzduší již na téměř 90 % pomůže stanovit diagnózu. Další vyšetření (kožní testy, krevní rozbor) tuto diagnózu již jen potvrdí nebo doladí. Odstranění nebo vyhýbání se py-

lovým alergenům je obtížné – skoro nemožné, ale i zde vhodným plánováním činností hlavně v přírodě či na zahradě může alergik snížit expozici pylu na své citlivé sliznice.

Farmakologická léčba

Druhým pilířem léčby je farmakologická léčba. Zde jsou nejvýznamnějšími léky antihistaminika podávaná lokálně ve formě očních kapek či nosních sprejů, celkově ve formě kapek či sirupů pro malé děti nebo ve formě tablet. Vedle nejznámějších a v současnosti nejpoužívanějších (cetirizin, loratadin, levocetirizin a desloratadin), která jsou bez omezení předpisu na specialisty (některé i volně prodejné bez receptu), je na našem trhu novinkou fexofenadin (Ewofex). Jedná se o odlišnou molekulu od předchozích, patří s levocetirizinem a desloratadinem do skupiny antihistaminik s imunomodulačním účinkem a je možno jej použít u stavů, kde předchozí přípravky nebyly dostatečně účinné. Novinkou jsou rovněž již v dutině ústní rozpustné tablety desloratadinu (Aerius disp. tbl., Flonidan disp. tbl.), které svou schopností rychle se rozpouštět v ústech mají rychlejší nástup účinku právě na příznaky onemocnění v oblasti nosu a nosohltanu. Tyto přípravky je možno použít kdykoli a kdekoli (nepotřebují ani tekutinu na zapití). Jen je nutné mít je u sebe. Vedle již výše uváděných lokálních antihistaminik se hlavně ke zvládnutí alergické rýmy používají velice účinné a bezpečné přípravky moderních molekul topických kortikosteroidů mometazon furoát (Nasonex) a flutikazon furoát (Avamys), které při pravidelném používání ve formě nosního spreje příznivě ovlivňují oční alergické potíže.

Imunoterapie alergenovými vakcínami

Třetím pilířem léčby alergických onemocnění (vesměs u těch pacientů, u kterých nejsme

dostatečně úspěšní s farmakologickou léčbou a režimovými opatřeními) je indikovaná alergenová imunoterapie alergenovými vakcínami. Tyto vakcíny jsou indikovány specialisty – alergology/klinickými imunology a je možno je podávat jednak ve formě kapek s aplikací pod jazyk a jednak ve formě injekcí. Novinkou je skutečnost, že kapkové podjazykové vakcíny jsou i pro dospělé z velké části hrazeny ze zdravotního pojištění (v posledních letech byly hrazeny jen dětem). Další novinkou je tabletová forma vakcíny na pyly travin (Oralair). Jedná se o tablety, které se rozpouštějí v ústech a obsahují přesně stanovené množství alergenového extraktu, který se podává po dobu 5 měsíců (4 měsíce před sezonou a 1 měsíc v průběhu pylové sezony). Jedná se o přípravek, který v klinických studiích poskytoval velmi dobré výsledky, takže do něj vkládáme hodně nadějí. Rozsáhlejší výsledky však budeme schopni říci až po delší době jeho praktického použití. V současné době nejkonstantnější výsledky poskytuje injekční léčba standardizovanými alergenovými vakcínami. Novinkou u této formy léčby je možnost významně zkrátit úvodní část léčby (klasicky se po dobu 3 měsíců aplikují postupně zvyšující se dávky alergenu 1 × týdně). Na našem pracovišti máme velmi dobré a v současné době nejrozsáhlejší zkušenosti v ČR s tzv. zrychleným podáním této úvodní části. V průběhu jednoho pracovního dne podáme pacientovi postupně se zvyšující dávky alergenové vakcíny (podmínkou je dobrá tolerance podávané vakcíny pacientem), takže na udržovací dávky se dostáváme již za jeden den a pacientovi ušetříme výše uvedené 3měsíční docházení 1 × týdně a navíc mnohem rychleji vyvoláme u pacienta zvýšenou tvorbu tzv. blokujících protilátek, které jej mohou chránit již v první následující sezoně po zahájení vakcínové léčby. U klasické formy aplikace se léčebný efekt projevuje vesměs až v druhé či třetí sezoně po zahájení léčby.

Novinky v doplňkové léčbě pylové alergie

U pacientů, kteří se rádi věnují přírodnímu ošetření, je možno v letošním roce nabídnout oblíbený jogínský postup při léčbě alergické rýmy – proplachování nosu léčebnými roztoky (vhodná je Vincentka nebo správně upravená slaná voda). K dispozici na našem trhu je konvička RhinoHorn, která slouží k těmto proplachům. Pravidelné proplachování nosu slouží k očištění nosní sliznice od pylů, ale i dalších nečistot, dráždivel a ke zlepšení regenerace podrážděné sliznice. Instrukce lze nalézt rovněž na internetu www.rhinohorn.cz. Dalším přípravkem, který je novinkou pro ošetření a ochranu nosní sliznice, je LipoNasal nosní sprej, který obsahuje vitamin A, vitamin E, lecitin, chlorid sodný, fenoxietanol

a chlorid sodný. Forma lipozomů, ve kterých jsou tyto látky vázány, umožňuje vytvořit ochranný film na nosní sliznici a může tak delší dobu léčebně působit na alergickým zánětem podrážděnou sliznici a tak přispět k její zrychlené a lepší regeneraci.

Informovanost a spolupráce pacienta

Čtvrtým pilířem léčby alergie je dobrá informovanost a spolupráce pacienta. Doufám, že stručným výčtem novinek jsem Vás přesvědčil o tom, že lékaři jsou připraveni na nastávající sezonu pylových alergií. Důležité však je, aby byli připraveni i pacienti. Přestože je každý rok instruuje o nutnosti přípravy na sezonu, mnozí se začnou o svoji léčbu a léky zajímat, až když je

jaro překvapí. Ale to již zřejmě k životu a lidské povaze patří. Nicméně je vždy lepší se držet hesla: Kdo je připraven – není překvapen.

*Převzato a upraveno z:
Med. praxi 2011; 8(3): 95–96.*

doc. MUDr. Jaromír Bystron, CSc.

*Oddělení alergologie a klinické imunologie FN
I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc
jaromir.bystron@tiscali.cz*
